

Handleiding

Invulassistent voor toegankelijkheidsverklaringen

Opgesteld door: team Digitoegankelijk.nl, Logius (digitoegankelijk@logius.nl)
Status: release candidate; laatste bewerking op 30 augustus 2021, 11:26 uur

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Wettelijke verplichting	5
Voor wie zijn de verklaringen bedoeld?	5
Publieksversie van de verklaring	6
De invulassistent	6
Stap 1: Start	7
Inleiding	7
Velden	7
Stap 2: Organisatie	8
Inleiding	8
Velden	8
Stap 3: Scope	9
Inleiding	9
Stap 3a: Scope – als bij stap 2 de optie ‘website’ is gekozen	9
Inleiding	9
Velden	9
Stap 3b: Scope – als bij stap 2 de optie ‘mobiele applicatie’ is gekozen	10
Inleiding	10
Velden	10
Stap 4: Onderzoek	11
Inleiding	11
Velden	11
Stap 4a: Onderzoek – als er onderzoeksresultaten zijn	11
Inleiding	11
Velden	11
Stap 4b: Onderzoek - als er geen onderzoeksresultaten zijn	13
Stap 5: Afwijkingen	14
Inleiding	14
Velden	14
Stap 5a: Afwijkingen – technische issues – in te vullen velden	15
Inleiding	15
Velden	15
Stap 5b: Afwijkingen – niet-technische issues – in te vullen velden	16
Inleiding	16
Velden	16

Stap 5c: In te vullen velden als bij stap 4 'Nee' is ingevuld.....	18
Inleiding.....	18
Velden	18
Stap 6: Feedbackmechanisme.....	19
Inleiding.....	19
Velden	19
Stap 7: Status.....	20
Toelichting op stap 7: Status	20
Mogelijke waarden.....	20
Stap 8: Toelichting	22
Inleiding.....	22
Velden	22
Stap 9: Akkoordverklaring	23
Inleiding.....	23
Velden	23
Stap 10: Voorbeeldweergave	24
Inleiding.....	24
Vragen en antwoorden	25

Inleiding

Deze handleiding is bedoeld voor medewerkers die een toegankelijkheidsverklaring – hierna: *verklaring* – moeten opstellen en publiceren. Zo'n verklaring is wettelijk verplicht voor overheidsinstanties – hierna: *overheden* – die informatie of diensten aanbieden via internet. Om het invullen eenvoudiger te maken is een speciale tool ontwikkeld: de invulassistent. De verklaring dient te voldoen aan model, dat na beproeving in de praktijk in de loop van 2020 door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties formeel zal worden vastgesteld. De invulassistent bevat de laatste versie van het model.

Wettelijke verplichting

In het *Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid*^[1] – hierna: *het besluit* – zijn twee verplichtingen opgenomen:

1. Overheden moeten hun websites en mobiele applicaties toegankelijk(er) maken
2. Overheden moeten een verklaring publiceren over de toegankelijkheid van alle websites en mobiele applicaties die onder hun verantwoordelijkheid vallen.

Het besluit is gebaseerd op de *Europese webtoegankelijkheidsrichtlijn 2016/2102*^[2]. In deze richtlijn wordt het *Verdrag van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een beperking*^[3] – hierna: *het VN-verdrag Handicap* – als referentie genoemd.

Voor wie zijn de verklaringen bedoeld?

Om maar meteen een misverstand uit de weg te ruimen: de verklaringen zijn niet bedoeld voor mensen met een functiebeperking, maar voor de organen die toezicht houden op de naleving van het besluit. De verklaring is daarmee een belangrijk toezichtinstrument.

De basis voor het toezicht op de naleving van het besluit ligt in artikel 17^[4] van de Wet digitale overheid (Wdo), die in februari 2020 door de Tweede Kamer is aangenomen. De Wdo zal naar verwachting in de loop van 2020 van kracht worden.

Voor zowel de uitvoerende als de toezichthoudende organisaties is belangrijk om te weten wanneer een overheidsinstantie wel of niet voldoet aan de wettelijke verplichting. In het besluit staat dat je websites en apps toegankelijk maakt door het toepassen van de Europese Standaard EN 301 549. In deze Europese standaard wordt voor wat betreft de toegankelijkheid van deze digitale kanalen verwezen de succescriteria op niveau A en AA van de laatste versie (2.1) van de Web Content Accessibility Guidelines (WCAG).

Je moet er dus naar streven om alle 50 relevante succescriteria uit deze standaard toe te passen. Dit is veel meer een organisatorische uitdaging dan een technische. En het is ook veel meer een continu proces dan een eenmalig project met een vaste opleverdatum. Het gaat er kort gezegd om dat je als organisatie grip hebt op webtoegankelijkheid, met andere woorden: *in control* bent.

In de toegankelijkheidsverklaring kun je laten zien of je ook daadwerkelijk in control bent. Dat doe je door te laten zien in hoeverre het digitale kanaal al voldoet aan WCAG 2.1. Dat onderbouw je met testresultaten. Daar waar je nog niet voldoet geef je aan welke maatregelen je treft en op welke termijn deze maatregelen worden geïmplementeerd. Op deze manier bouw je aan een website of app die continu zo toegankelijk mogelijk is voor alle gebruikers.

¹ Link: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0040936/>

² Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/?uri=CELEX:32016L2102>

³ Link: https://wetten.overheid.nl/BWBV0004045/#Verdrag_2

⁴ Link: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-34972-A.html#d17e970> (lid 1 t/m 3)

Publieksversie van de verklaring

De doelgroep waarvoor de maatregelen worden genomen mag natuurlijk niet uit het oog worden verloren. Daarom wordt aanbevolen om voor algemeen gebruik óók een *publieksvriendelijke versie* van de verklaring te publiceren, waarin de toegankelijkheidsstatus wordt vermeld.

De invulassistent

De invulassistent is beschikbaar via de link <https://www.toegankelijkheidsverklaring.nl>.

Voor het gebruik zijn een inlognaam en een wachtwoord nodig. Nieuwe gebruikers kunnen zich registreren.

Advies:

Laat de toegankelijkheidsverklaringen invullen door een medewerker die ervaring heeft met formele verantwoording (compliance). Doorgaans zijn deze medewerkers geen lid van een webteam of redactie. Een belangrijke taak van het webteam en/of de redactie is het aanleveren van de informatie die nodig is voor de verantwoording.

Na inloggen verschijnt het overzicht 'Mijn verklaringen'. Daar kunnen nieuwe verklaringen worden toegevoegd en reeds bestaande verklaringen worden aangepast, gedupliceerd of in HTML-formaat worden gedownload.

Het formulier voor een verklaring bestaat uit 10 stappen. Elke stap wordt apart beschreven en toegelicht.

Stap 1: Start

Inleiding

Tekst bij stap 1

Stap 1: Introductie en contactgegevens

De invulassistent is een digitaal formulier met ingebouwde logica waarmee het opstellen van toegankelijkheidsverklaringen wordt vereenvoudigd. Met de invulassistent opgestelde verklaringen voldoen aan de Nederlandse modeltoegankelijkheidsverklaring, die is gebaseerd op een door de Europese Commissie ontwikkeld model. Voldoen aan de Nederlandse modeltoegankelijkheidsverklaring wordt wettelijk verplicht.

Om een verklaring te kunnen invullen is de volgende informatie nodig:

1. Alle webadressen waarop de op te stellen verklaring van toepassing is.
2. Onderzoekresultaten die de verklaring kunnen onderbouwen (*indien beschikbaar*).
3. De naam en functie van de tekenbevoegde manager of bestuurder die deze verklaring voor 'gezien en akkoord' tekent.
4. Het webadres van de pagina op de hoofdwebsite van de overheidsinstantie waarop een volledig overzicht wordt geboden van links naar alle online informatie en dienstverlening waarvoor de overheidsinstantie (mede) verantwoordelijk is. Zodra ze beschikbaar zijn dienen in dit overzicht ook de links naar de toegankelijkheidsverklaringen te worden opgenomen.

Opstellen van een verklaring

Advies: Laat toegankelijkheidsverklaringen invullen door een medewerker die ervaring heeft met formele verantwoording (*compliance*). Doorgaans zijn deze medewerkers geen lid van een webteam of redactie. Een belangrijke taak van het webteam en/of de redactie is het aanleveren van de informatie die nodig is voor de verantwoording.

Vul hier eerst uw contactgegevens in

Deze gegevens worden niet opgenomen in de toegankelijkheidsverklaring en zullen ook niet worden gedeeld met derden.

* Aanduiding van een verplicht veld

Velden

- **Uw naam ***
 - *Type veld:* tekstregel
 - *Informatie bij het veld:* Voorbeeld: Jan de Vries
- **Uw functie ***
 - *Type veld:* tekstregel
 - *Informatie bij het veld:* Voorbeeld: Compliance manager
- **Uw e-mailadres ***
 - *Type veld:* tekstregel
 - *Informatie bij het veld:* -
- **Uw telefoonnummer**
 - *Type veld:* tekstregel
 - *Informatie bij het veld:* -

Stap 2: Organisatie

Inleiding

Tekst bij stap 2

Kies in deze stap eerst de naam van de overheidsinstantie en vervolgens of de toegankelijkheidsverklaring gaat over een website of over een mobiele applicatie.

Het keuzemenu met namen in deze stap bevat de waarden uit de lijst met organisatie-identificatienummers (OIN). Door (een deel van) een naam te typen kan snel worden gezocht naar de betreffende overheidsinstantie.

Voor meer informatie over OIN, ga naar <https://www.logius.nl/diensten/oin>.

Nadere toelichting

Afhankelijk van de waarde die wordt gekozen bij het veld **Website of mobiele applicatie** wordt bij stap 3 een andere pagina getoond.

Velden

■ **Naam overheidsinstantie ***

- *Type veld 1:* keuzemenu
- *Informatie bij het veld:* Kies uit de lijst de naam van de overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor deze toegankelijkheidsverklaring.

Als de naam van de overheidsinstantie niet voorkomt in de lijst, selecteer dan het selectievakje. In het tekstveld dat verschijnt kunt u vervolgens de naam van de overheidsinstantie invullen.

■ **Andere naam overheidsinstantie ***

- *Type veld 2:* selectievakje
- *Informatie bij het veld:* De naam in van de overheidsinstantie die verantwoordelijk is voor deze toegankelijkheidsverklaring. Voer de naam in zoals vermeld op <https://almanak.overheid.nl/> of op de akte van oprichting.

■ **Website of mobiele applicatie ***

- *Type veld:* keuzerondjes [opties: website | mobiele applicatie]
- *Informatie bij het veld:* Geef aan of de toegankelijkheidsverklaring gaat over een website of over een mobiele applicatie.

Stap 3: Scope

Inleiding

De toegankelijkheidsverklaring is het middel waarmee overheden verantwoording afleggen over *alle* online informatievoorziening en dienstverlening die onder hun verantwoordelijkheid valt. De definitie van 'website' is daarbij van belang:

Een website is een verzameling samenhangende webpagina's met content, zoals tekst, afbeeldingen of video's.

De webpagina's hoeven dus niet allemaal op hetzelfde domein te staan om tot een website te kunnen worden gerekend. Overeenkomsten in presentatie spelen ook een belangrijke rol bij de bepaling of webpagina's tot een en dezelfde website behoren. De verantwoording gaat over de website, niet enkel het webdomein.

Gedetailleerde informatie over het bepalen van de scope is beschikbaar onder 'Scope of Applicability' van de *Website Accessibility Conformance Evaluation Methodology (WCAG-EM)*⁵.

Overigens kunnen en mogen overheden om praktische redenen onderdelen van websites apart (laten) onderzoeken en daarover aparte toegankelijkheidsverklaringen opstellen. Uiteindelijk dienen de gecombineerde toegankelijkheidsverklaringen altijd *alle* online informatievoorziening en dienstverlening af te dekken die onder de verantwoordelijkheid van de overheidsinstantie valt.

Stap 3a: Scope – als bij stap 2 de optie 'website' is gekozen

Inleiding

Tekst bij stap 3a

Vul in deze stap de naam en het webadres van de website in. De content van een website kan op meerdere webdomeinen staan. Vul in dat geval alle domeinen, subdomeinen en/of deeldomeinen in die een logisch geheel vormen met het hoofddomein van de website.

Voorbeelden: <https://gemeente-zeedam.afvalverwerking.nl/>

<https://www.afsprakenmodule.nl/gemeente-zeedam/>

Via de '+'-knop kunnen velden voor webadressen worden toegevoegd.

Velden

- **Naam website ***
 - Type veld: tekstregel
 - Informatie bij het veld: Naam van de website
 - Voorbeeld 1: Webportaal gemeente Zeedam
 - Voorbeeld 2: www.gemeente-zeedam.nl
- **Webadres van de website ***
 - Type veld: url
 - Informatie bij het veld: Vul de link in van de homepage van de website, inclusief <https://> of <http://>.
 - Voorbeeld: <https://www.gemeente-zeedam.nl>
- **Webadressen van onderdelen van de website op een ander webdomein**
 - Type veld: url
 - Informatie bij het veld: -

⁵ Link: <https://www.w3.org/TR/WCAG-EM/#applicability>.

Stap 3b: Scope – als bij stap 2 de optie ‘mobiele applicatie’ is gekozen

Inleiding

Tekst bij stap 3b

Vul in deze stap de naam in van de mobiele applicatie (app), voor welke besturingssystemen het beschikbaar is en per besturingssysteem het webadres waar de app is te vinden in de appstore.

Velden

- **Naam mobiele applicatie ***
 - *Type veld:* tekstregel
 - *Informatie bij het veld:* Naam van de mobiele applicatie.
 - *Voorbeeld:* Reisapp Buitenlandse Zaken
- **De mobiele applicatie is beschikbaar voor ***
 - *Type veld:* selectievakje [opties: Android | iOS (Apple) | ander mobiel besturingssysteem]
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan voor welke mobiele besturingssystemen de applicatie beschikbaar is.
- **Link in de Google Play app store | Link in de Apple app store ***
 - *Type veld:* url
 - *Opmerking:* Veld wordt pas zichtbaar nadat een selectievakje is gekozen.
 - *Informatie bij het veld:* Voorbeeld:
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.phonecastsolutions.bzreisadvies>,
<https://apps.apple.com/nl/app/reisapp-buitenlandse-zaken/id534520540>

Stap 4: Onderzoek

Inleiding

In stap 4 worden, indien deze beschikbaar zijn, de kenmerken uitgevraagd van de onderzoeksresultaten. Die kenmerken geven een beeld:

1. Of de opzet en de uitvoering van het onderzoek aan specifieke eisen voldoen;
2. Of de onderzoeksresultaten in voldoende mate actueel, volledig en juist zijn om te kunnen gebruiken in de toegankelijkheidsverklaring.

Tekst bij stap 4

Belangrijk: vul bij onderstaande vraag alleen 'ja' in als aan allebei de voorwaarden wordt voldaan:

1. De website of app is onderzocht op toegankelijkheid
EN
2. De resultaten van dat onderzoek zijn beschikbaar.

Velden

- **Zijn onderzoeksresultaten beschikbaar?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Vul alleen 'ja' in als:
 - De website of mobiele applicatie is onderzocht op toegankelijkheid,
EN
 - Resultaten van dat onderzoek beschikbaar zijn.

Stap 4a: Onderzoek – als er onderzoeksresultaten zijn

Inleiding

Tekst bij stap 4a

In de volgende velden dienen belangrijke kenmerken van de onderzoeksresultaten te worden vastgelegd. Deze kenmerken zouden in een onderzoeksrapportage te vinden moeten zijn. Tezamen geven ze een indicatie van de betrouwbaarheid (waaronder actualiteit, volledigheid en juistheid) van het uitgevoerde onderzoek.

Velden

[start van de groep velden]

- **Link naar onderzoeksresultaten***
 - *Type veld:* url
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan via welke link de onderzoeksresultaten te vinden zijn.
- **Datum onderzoek***
 - *Type veld:* datum
 - *Informatie bij het veld:* Geef de datum op waarop het onderzoek heeft plaatsgevonden. Als het onderzoek op meerdere data heeft plaatsgevonden, gebruik dan de oudste datum.
- **Zijn de onderzoeksresultaten actueel?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Vul alleen 'ja' in als uit de meet- en onderzoeksresultaten blijkt dat deze niet ouder zijn dan 36 maanden, gerekend vanaf de publicatiedatum van deze verklaring.

- **Wat voor type onderzoek is uitgevoerd?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: handmatig onderzoek (eventueel deels automatisch) | volledig automatisch onderzoek | type onderzoek niet beschreven]
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan of in de onderzoeksresultaten wordt beschreven of het onderzoek is uitgevoerd op basis van een handmatige inspectie (eventueel aangevuld met de resultaten van een automatisch instrument), of enkel met een automatisch instrument.
- **Door wie is het onderzoek uitgevoerd?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: onafhankelijke derde partij | leverancier | in eigen beheer]
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan of in de onderzoeksresultaten wordt beschreven of het onderzoek is uitgevoerd door een onafhankelijke derde partij, een leverancier of in eigen beheer.
- **Wordt in de onderzoeksresultaten beschreven dat de onderzoeksaanpak voldoet aan nauwkeurig gedefinieerde criteria?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: onbekend | ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Vul alleen 'ja' in als uit de meet- en onderzoeksresultaten blijkt:
 - dat de handmatige evaluatie is uitgevoerd aan de hand van een goed gedocumenteerde evaluatiemethode (WCAG-EM^[6] of gelijkwaardig) **EN/OF**
 - dat de (semi-)automatische tests zijn uitgevoerd met een toetsinstrument dat is gebaseerd op de algoritmen die zijn gedocumenteerd door de ACT Rules Community Group^[7].
- **Zijn alle onderzoekresultaten nauwkeurig, eenduidig, goed gestructureerd en op reproduceerbare wijze vastgelegd?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: onbekend | ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Vul alleen 'ja' in als alle onderzoeksresultaten nauwkeurig, eenduidig, goed gestructureerd en op reproduceerbare wijze zijn vastgelegd:
 - in een voor mensen leesbaar formaat **OF**
 - in het machineleesbare formaat EARL^[8].

[einde van de groep velden]

Met de '+'-knop kan een nieuwe onderzoeksrapportage worden toegevoegd

⁶ Website Accessibility Conformance Evaluation Methodology (WCAG-EM) 1.0. Link: <https://www.w3.org/TR/WCAG-EM/>

⁷ Accessibility Conformance Testing (ACT) Rules Community Group. Link: <https://www.w3.org/community/act-r/>

⁸ Evaluation and Report Language (EARL). Link: <https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/earl/>

- **Geven de gecombineerde resultaten een volledig beeld?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Vul alleen 'ja' in als:
 - alle onderdelen van de website of mobiele applicatie in het onderzoek zijn meegenomen,
EN
 - alle toegankelijkheidseisen (succescriteria) uit de Europese standaard EN 301 549^[9] in het onderzoek zijn meegenomen.

Opmerking: Met automatische toetsinstrumenten kunnen niet alle succescriteria worden onderzocht. Daarom is het antwoord op deze vraag 'nee', als bij het onderzoek enkel automatische toetsinstrumenten zijn gebruikt.

Stap 4b: Onderzoek - als er geen onderzoeksresultaten zijn

Kies de knop 'Volgende' en vul vervolgens Stap 5c in.

⁹ EN 301 549 is de Europese toegankelijkheidsnorm. Link: https://nl.wikipedia.org/wiki/EN_301_549

Stap 5: Afwijkingen

Inleiding

Uit toegankelijkheidsonderzoek kan naar voren komen dat sprake is van afwijkingen. In dat geval wordt (nog) niet voldaan aan een of meer succescriteria uit de toegankelijkheidsstandaard. Belangrijk is dat dergelijke afwijkingen in beeld zijn, zodat maatregelen kunnen worden genomen om ze te verhelpen. Per afwijking dient te worden aangegeven wat de oorzaak is, het gevolg voor gebruikers van de website of mobiele app, of een alternatief beschikbaar is, welke maatregel genomen gaat worden om de afwijking op te heffen en een datum waarop de maatregel zal zijn uitgevoerd.

Afwijkingen kunnen ook een niet-technische oorzaak hebben.

Oorzaken die in het keuzemenu beschikbaar zijn:

- Toegankelijkheidseisen maken nog geen deel uit van onze inkoopvoorwaarden
- Bij de beoordeling van offertes is toegankelijkheid geen knockoutcriterium
- Afspraken over toegankelijkheid zijn niet contractueel vastgelegd
- We hebben nog een contract met een leverancier van een product dat niet toegankelijk is
- De complexiteit van onze organisatie is te hoog
- Medewerkers beschikken over ontoereikende kennis en/of vaardigheden
- Er is geen budget voor toegankelijkheid
- Er is bij het management geen aandacht voor toegankelijkheid

Voor elke bovengenoemde oorzaak is eenvoudig een maatregel te benoemen. De lijst met oorzaken is niet volledig; andere oorzaken kunnen worden toegevoegd.

Op basis van de informatie die in deze stap wordt vastgelegd kan worden bepaald of een overheidsinstantie *in control* is voor wat betreft de toegankelijkheid van de website of mobiele app.

Het is mogelijk dat de te nemen verbetermaatregel een 'onevenredige last' vormt. In een dergelijk geval kan dat worden aangegeven. De voorwaarden voor een beroep op een 'onevenredige last' worden benoemd in artikel 3 van het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid^[10].

Wanneer een beroep wordt gedaan op een 'onevenredige last', dan kan geen toegankelijkheid worden geclaimd; er wordt dan immers nog niet voldaan aan alle eisen. De overheidsinstantie wordt geacht maatregelen te nemen om de 'onevenredige last' te verminderen.

Velden

- **Zijn er afwijkingen op de toegankelijkheidsnorm geconstateerd?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Blijkt uit de onderzoeksresultaten dat (nog) niet aan alle toegankelijkheidseisen is voldaan?

¹⁰ Link: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-141.html#d17e235>.

Stap 5a: Afwijkingen – technische issues – in te vullen velden

Inleiding

Onderstaande velden vormen tezamen een groep die de kenmerken beschrijft van een afwijking.

Tekst bij stap 5a

Elke afwijking op de norm dient in de onderzoeksresultaten expliciet te zijn beschreven, samen met het ermee corresponderende succescriterium; zo wordt een toegankelijkheidseis in de norm genoemd.

Onderstaande keuzelijst bevat een opsomming van alle succescriteria. Geef per afwijking een korte beschrijving op, samen met oorzaak, gevolg, eventueel alternatief, maatregel en planning.

In geval van meerdere afwijkingen kunnen die worden toegevoegd via de '+'-knop, verderop in deze stap.

[Zie onder '?' bij het invulveld voor nadere informatie.]

Velden

[start van de groep velden]

- **Aan welk succescriterium is (nog) niet voldaan?***
 - *Type veld:* keuzelijst [opties: alle A en AA succescriteria uit [WCAG 2.1](#)]
 - *Informatie bij het veld:* [geen]
- **Beknopte beschrijving***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef een korte beschrijving van de geconstateerde afwijking.
- **Oorzaak***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan wat de oorzaak is van de geconstateerde afwijking.
- **Gevolg***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan wat het gevolg van de afwijking is voor gebruikers van de online dienstverlening.
- **Alternatief***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan of een alternatief beschikbaar is zolang de afwijking niet is verholpen. Zo ja, wat is het beschikbare alternatief?
- **Maatregel***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan welke maatregel(en) de overheidsinstantie neemt om de oorzaak van de afwijking weg te nemen.
- **Planning***
 - *Type veld:* datum
 - *Informatie bij het veld:* Geef de uiterste datum op waarop de hierboven aangekondigde maatregel zal zijn uitgevoerd.
- **Brengt de uitvoering van de hier beschreven maatregel een onevenredige last met zicht mee?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan of sprake is van een onevenredige last.

- **Onevenredige last - toelichting***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Onderbouw waarom sprake is van een onevenredige last.
 - *Informatie onder het veld:* Noot: In artikel 3 van het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid^[11] wordt beschreven in welke gevallen aanspraak kan worden gemaakt op 'onevenredige last'.
Onevenredige last heeft een nauwkeurig beschreven juridische betekenis; de toelichting bij artikel 3^[12] bevat informatie die essentieel is voor een correcte interpretatie.

[einde van de groep velden]

Met de '+'-knop kan een nieuwe afwijking worden toegevoegd

- **Zijn er niet-technische issues waardoor (nog) niet aan de eisen kan worden voldaan?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Is sprake van externe factoren die het volledig voldoen aan alle toegankelijkheidseisen in de weg staan?

Stap 5b: Afwijkingen – niet-technische issues – in te vullen velden

Inleiding

Onderstaande velden vormen tezamen een groep die de kenmerken beschrijft van een niet-technisch issue. Deze velden worden zichtbaar als bij de vorige vraag 'ja' wordt gekozen.

Tekst bij stap 5b

Onderstaande keuzelijst bevat een opsomming van niet-technische redenen waarom (nog) niet aan de toegankelijkheidseisen kan worden voldaan. Geef per reden een korte beschrijving, samen met oorzaak, gevolg, eventueel alternatief, maatregel en planning.

Via de '+'-knop, verderop in deze stap, kunnen meer redenen worden toegevoegd.

[Zie onder '?' bij het invulveld voor nadere informatie.]

Velden

[begin van de groep velden]

- **Niet-technisch issue dat de toegankelijkheid in de weg staat***
 - *Type veld:* keuzelijst [opties: uiteenlopende niet-technische issues]
 - *Informatie bij het veld:* Is sprake van externe factoren die het volledig voldoen aan alle toegankelijkheidseisen in de weg staan?
- **Beknopte beschrijving***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef een korte beschrijving van het aangegeven niet-technische issue.
- **Oorzaak***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan wat de oorzaak is van het aangegeven niet-technische issue.

¹¹ Link: https://wetten.overheid.nl/BWBR0040936/#Hoofdstuk2_Artikel3

¹² Link: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-141.html#d17e622>

- **Gevolg***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan wat het gevolg is van het aangegeven niet-technische issue.
- **Alternatief***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan of een alternatief beschikbaar is zolang het aangegeven niet-technische issue niet is verholpen. Zo ja, wat is het beschikbare alternatief?
- **Maatregel***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan welke maatregel(en) de overheidsinstantie neemt om het niet-technische issue weg te nemen.
- **Planning***
 - *Type veld:* datum
 - *Informatie bij het veld:* Geef de uiterste datum op waarop de hierboven aangekondigde maatregel zal zijn uitgevoerd.
- **Brengt de uitvoering van de hier beschreven maatregel voor het niet-technische issue een onevenredige last met zich mee?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Geef aan of sprake is van een onevenredige last.

Let op: In artikel 3 van het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid^[13] wordt beschreven in welke gevallen hierop aanspraak kan worden gemaakt.

- **Onevenredige last - toelichting***
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* Onderbouw waarom sprake is van een onevenredige last.
 - *Informatie onder het veld:* Noot: In artikel 3 van het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid^[15] wordt beschreven in welke gevallen aanspraak kan worden gemaakt op 'onevenredige last'.
Onevenredige last heeft een nauwkeurig beschreven juridische betekenis; de toelichting bij artikel 3^[14] bevat informatie die essentieel is voor een correcte interpretatie.

[einde van de groep velden]

Met de '+'-knop kan een nieuw niet-technisch issue worden toegevoegd

¹³ Link: https://wetten.overheid.nl/BWBR0040936/#Hoofdstuk2_Artikel3

¹⁴ Link: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-141.html#d17e622>

Stap 5c: In te vullen velden als bij stap 4 'Nee' is ingevuld

Inleiding

Tekst bij stap 5c

In de vorige stap is aangegeven dat er geen onderzoeksresultaten over toegankelijkheid voorhanden zijn. Geef hieronder aan of, en zo ja wanneer, een onderzoek zal worden uitgevoerd.

Velden

- **Is een toegankelijkheidsonderzoek gepland?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Alleen 'ja' invullen als het geplande toegankelijkheidsonderzoek binnen 6 maanden wordt uitgevoerd. Deze vraag wordt gesteld omdat in de vorige stap is aangegeven dat er (nog) geen onderzoeksresultaten beschikbaar zijn. Zonder deze resultaten kan een toezichthouder niet verifiëren in hoeverre is voldaan aan de toegankelijkheidseisen.
 - *Als 'ja':*
 - **Datum van het geplande onderzoek**
 - *Type veld:* datum
 - *Informatie bij het veld:* Geef de uiterste datum op waarop het onderzoek zal zijn uitgevoerd, maximaal 6 maanden na dagtekening van deze verklaring.
- **Zijn er niet-technische issues waardoor (nog) niet aan de eisen kan worden voldaan?***
 - *Type veld:* keuzerondjes [opties: ja | nee]
 - *Informatie bij het veld:* Is sprake van externe factoren die het volledig voldoen aan alle toegankelijkheidseisen in de weg staan?
 - *Als 'ja':*
 - *Zie onder Stap 5b: Afwijkingen – niet-technische issues – in te vullen velden*

Stap 6: Feedbackmechanisme

Inleiding

Met de toegankelijkheidsverklaring geven overheidsinstanties zelf inzicht in hoe ver zij gevorderd zijn met het toegankelijk maken van hun websites en mobiele applicaties. Ook geven de overheidsinstanties aan wat de procedure is om toegankelijkheidsproblemen te melden.

De procedure is tevens bedoeld om verzoeken te kunnen indienen om de ontoegankelijke informatie in een andere, passende vorm te ontvangen.

Tot slot dient de het feedbackmechanisme een mogelijkheid te bevatten om een klacht in te dienen bij een ombudsfunctionaris in geval de melding niet goed is afgehandeld of de reactietermijn is overschreden.

Velden

■ Feedbackmechanisme*

- *Type veld:* tekstvak
- *Informatie bij het veld:* Vervang de [informatie tussen vierkante haken] door eigen informatie - of haal de haken weg - en pas waar noodzakelijk de standaardtekst aan.
- *Standaardwaarde:*

Loopt u tegen een toegankelijkheidsprobleem aan? Of heeft u een vraag of opmerking over toegankelijkheid?

Neem dan contact op via [toegankelijkheid@naam-overheidsinstantie.nl].

Wat kunt u van ons verwachten?

- Binnen 5 werkdagen krijgt u een ontvangstbevestiging.
- We informeren u over de voortgang en de uitkomst.
- Binnen 3 weken is uw verzoek afgehandeld.

Handhavingsprocedure

Bent u niet tevreden met de manier waarop uw klacht is behandeld? Of hebben we niet op tijd gereageerd?

Dan kunt u [[contact opnemen met de Nationale Ombudsman](https://www.nationaleombudsman.nl/klacht-indienen/uw-klacht)].

Stap 7: Status

Toelichting op stap 7: Status

Op basis van de informatie die in de stappen 4 en 5 is ingevuld wordt de nalevingsstatus getoond.

De mogelijke statussen zijn:

- Voldoet volledig
- Voldoet gedeeltelijk
- Eerste maatregelen genomen
- Voldoet niet

Als er onderzoeksresultaten beschikbaar zijn die aantoonbaar actueel, volledig en juist zijn en er geen afwijkingen zijn op de webtoegankelijkheidsnorm wordt **volledig** voldaan aan de gestelde eisen.

Als er onderzoeksresultaten beschikbaar zijn die aantoonbaar actueel, volledig en juist zijn, maar er wel afwijkingen zijn op de webtoegankelijkheidsnorm en per afwijking oorzaak gevolg, maatregel en planning wordt aangegeven wordt **gedeeltelijk** voldaan aan de gestelde eisen. De overheidsinstantie is in dat geval *in control*.

Als er onderzoeksresultaten beschikbaar zijn die niet actueel, volledig en/of juist zijn wordt nog niet voldaan aan de gestelde eisen. Dat is ook het geval wanneer enkel een onderzoek is gepland, en dus nog niet is uitgevoerd. De status is dan **eerste maatregelen genomen**.

Als er geen onderzoeksresultaten beschikbaar en ook geen onderzoek is gepland wordt **niet** voldaan aan de gestelde eisen.

Mogelijke waarden

- **Nalevingsstatus: voldoet volledig**
Uit de ingevoerde gegevens blijkt dat [naam overheidsinstantie] claimt dat de [website/mobiele app] [naam website/app] volledig voldoet aan alle eisen uit de toegankelijkheidsstandaard EN 301 549.
- **Nalevingsstatus: voldoet gedeeltelijk (*in control*)**
Uit de ingevoerde gegevens blijkt dat de [website/mobiele app] [naam website/app] van [naam overheidsinstantie] gedeeltelijk voldoet aan alle eisen uit de toegankelijkheidsstandaard EN 301 549.
[naam overheidsinstantie] is in control voor wat betreft de toegankelijkheid van de [website/mobiele app] [naam website/app]: er is een volledig, actueel en juist beeld van de toegankelijkheid.
Wel zijn afwijkingen gevonden op de toegankelijkheidsstandaard EN 301 549.
In de toegankelijkheidsverklaring worden concrete maatregelen benoemd om de [website/mobiele app] toegankelijk(er) te maken.
- **Nalevingsstatus: eerste maatregelen genomen (*voldoet nog niet aan alle eisen*)**
Uit de ingevoerde gegevens blijkt dat de [website/mobiele app] [naam website/app] van [naam overheidsinstantie] nog niet voldoet aan alle eisen uit de toegankelijkheidsstandaard EN 301 549, maar dat er wel eerste maatregelen zijn genomen om te gaan voldoen.
[naam overheidsinstantie] heeft een onvoldoende volledig, actueel of juist beeld van de toegankelijkheid van de [website/mobiele app] [naam website/app], en/of geen maatregelen benoemd die nodig zijn om de [website/mobiele app] toegankelijk(er) te maken.

- **Nalevingsstatus: eerste maatregelen genomen (*onderzoek binnen zes maanden*)**
Uit de ingevoerde gegevens blijkt dat de [website/mobiele app] [naam website/app] van [naam overheidsinstantie] nog niet voldoet aan alle eisen uit de toegankelijkheidsstandaard EN 301 549, maar dat er wel eerste maatregelen zijn genomen om hier aan te gaan voldoen. [naam overheidsinstantie] heeft nog geen informatie beschikbaar die een beeld geeft van de toegankelijkheid van de [website/mobiele app] [naam website/app].
Wel is een toegankelijkheidsonderzoek gepland, dat binnen zes maanden na de publicatie van deze verklaring zal worden uitgevoerd.
- **Nalevingsstatus: voldoet niet**
Uit de ingevoerde gegevens blijkt dat de [website/mobiele app] [naam website/app] van [naam overheidsinstantie] niet voldoet aan alle eisen uit de toegankelijkheidsstandaard EN 301 549.
[naam overheidsinstantie] heeft nog geen informatie beschikbaar die een beeld geeft van de toegankelijkheid van de [website/mobiele app] [naam website/app].

Stap 8: Toelichting

Inleiding

In deze stap kan een overheidsinstantie desgewenst eigen informatie toevoegen, bijvoorbeeld over het commitment of over het beleid van de overheidsinstantie aangaande webtoegankelijkheid.

Velden

- **Optioneel: ruimte voor aanvullende informatie van de overheidsinstantie**
 - *Type veld:* tekstvak
 - *Informatie bij het veld:* De informatie die hier wordt ingevuld wordt gepubliceerd als onderdeel van de toegankelijkheidsverklaring.

Stap 9: Akkoordverklaring

Inleiding

Toegankelijkheid is veel meer een organisatorische dan een technische uitdaging. Betrokkenheid vanuit de top van de overheidsinstantie is essentieel. Daarom is bij het opstellen en publiceren van de toegankelijkheidsverklaring een belangrijke rol weggelegd voor een tekenbevoegde functionaris of bestuurder, die de verklaring namelijk voor 'gezien en akkoord' dient te tekenen.

De aanbevolen aanpak is dat de opsteller een toegankelijkheidsverklaring voorbereidt en die via de reguliere 'tekenlijn' van de overheidsinstantie ter goedkeuring voorlegt aan de tekenbevoegde functionaris of bestuurder. Nadat die heeft getekend voor 'gezien en akkoord' kan de toegankelijkheidsverklaring worden gepubliceerd.

In deze stap kan tevens worden aangegeven dat wordt gelinkt naar de toegankelijkheidsverklaring op de website www.toegankelijkheidsverklaring.nl, in plaats van dat deze op de eigen website wordt gepubliceerd. Daarmee is gegarandeerd dat de verklaring voldoet aan alle eisen voor wat betreft de inhoud, vorm en (html-)code.

Deze optie verkleint het risico aanzienlijk dat een verklaring uiteindelijk niet aan de vormvereisten blijkt te voldoen. Een realistisch scenario waarin deze situatie zich kan voordoen is als de editor van het content management systeem de tekst van de toegankelijkheidsverklaring 'opschoont'. Daardoor raakt metadata verloren die van belang is voor een betrouwbare verwerking van de data in verklaringen. Dat heeft niet enkel een directe impact op de mate waarin het toezicht kan worden geautomatiseerd en daarmee op de kosten van het toezicht, maar ook op de overheidsinstantie die de verklaring publiceert. Die moet extra inspanning verrichten om aan de wettelijke verplichting te kunnen voldoen.

Velden

- **Toon deze verklaring in het centrale register***
 - *Type veld:* checkbox
 - *Informatie bij het veld:* Door het vakje aan te kruisen wordt de toegankelijkheidsverklaring opgenomen in het centrale register van toegankelijkheidsverklaringen. Daarmee is gegarandeerd dat de verklaring voldoet aan alle eisen voor wat betreft de inhoud, vorm en (html-)code.
- **Akkoordverklaring door de eindverantwoordelijke functionaris of bestuurder***
 - *Type veld:* checkbox
 - *Informatie bij het veld:* Door het vakje aan te kruisen verklaart de voor webtoegankelijkheid eindverantwoordelijke functionaris of bestuurder dat de toegankelijkheidsverklaring is gezien, op juistheid is beoordeeld en is goedgekeurd.
- **Naam (wordt niet gepubliceerd)***
 - *Type veld:* tekstregel
 - *Informatie bij het veld:* Vul hier de naam in van de voor webtoegankelijkheid eindverantwoordelijke functionaris of bestuurder. De naam zal niet zichtbaar worden in de verklaring en is alleen bedoeld voor gebruik door toezichthoudende organisaties.

- **Functie en organisatie-onderdeel***
 - *Type veld:* tekstregel
 - *Informatie bij het veld:* Vul hier de functie en het organisatieonderdeel in van de voor webtoegankelijkheid eindverantwoordelijke functionaris of bestuurder.
In geval de functienaam maar één keer voorkomt in de organisatie, dan hoeft het organisatie-onderdeel niet te worden ingevuld.
Voorbeeld 1: directeur Publiekszaken
Voorbeeld 2: burgemeester
- **Datum goedkeuring***
 - *Type veld:* datum
 - *Informatie bij het veld:* Datum waarop de voor webtoegankelijkheid eindverantwoordelijke functionaris of bestuurder deze toegankelijkheidsverklaring heeft goedgekeurd.
- **Link naar het overzicht met alle toegankelijkheidsverklaringen***
 - *Type veld:* url
 - *Informatie bij het veld:* Vul hier het webadres in van de pagina op de hoofdwebsite van de overheidsinstantie waarop een volledig overzicht wordt geboden van links naar alle online informatie en dienstverlening waarvoor de overheidsinstantie (mede) verantwoordelijk is. Zodra ze beschikbaar zijn dienen in dit overzicht ook de links naar de toegankelijkheidsverklaringen te worden opgenomen.
Voorbeeld: <https://www.naam-overheidsinstantie.nl/toegankelijkheid/overzicht/>

Stap 10: Voorbeeldweergave

Inleiding

Dit is de allerlaatste stap van het de invulassistent, waarin een voorbeeldweergave van de toegankelijkheidsverklaring wordt getoond.

Met de knop 'Opslaan' wordt de opgestelde verklaring bewaard en verschijnt het in het overzicht 'Mijn verklaringen'.

Vragen en antwoorden

Vraag 1:

De overheidsinstantie waar ik werk heeft heel veel verschillende websites. Moeten die allemaal toegankelijk worden gemaakt?

Antwoord 1:

Het antwoord op deze vraag is kort: ja. Een mogelijk probleem is dat een overheidsinstantie geen volledig beeld heeft van alle websites die onder haar verantwoordelijkheid valt.

Er zijn overheidsinstanties die maatregelen nemen om de wildgroei aan websites in te perken, bijvoorbeeld door de content van websites te migreren naar de primaire website, ze op een gemeenschappelijk technisch platform onder te brengen, of niet geautoriseerde websites op te heffen.

Vraag 2:

Volgens onze technische beheerder hebben we een applicatie. Alleen mobiele applicaties moeten volgens hem voldoen aan de toegankelijkheidseisen; andere applicaties niet? Heeft onze technische beheerder gelijk?

Antwoord 2:

Een applicatie valt onder de definitie van website. Het World Wide Web Consortium (W3C) schrijft hierover:

Het is van belang om op te merken dat in deze standaard de term "webpagina" veel meer omvat dan statische HTML-pagina's. Ze omvat ook de steeds dynamischer webpagina's die op het web verschijnen, waaronder "pagina's" die hele virtuele interactieve gemeenschappen kunnen presenteren. De term "webpagina" omvat bijvoorbeeld ook een immersieve, interactieve filmachtige ervaring die op een afzonderlijke URI te vinden is. Voor meer informatie zie Understanding "Web Page"^[15].

De definitie van de term "webpagina" in de *Web Content Accessibility Guidelines* (WCAG) 2.1 luidt^[16]: een niet ingebed bestand dat door middel van HTTP verkregen wordt uit een enkele URI plus alle andere bestanden die door een user agent gebruikt worden bij het weergeven of bedoeld zijn om samen met het niet ingebedde bestand te worden weergegeven.

WCAG 2.1 is de specificatie die is gebruikt bij de totstandkoming van de Europese webtoegankelijkheidsnorm EN 301 549. WCAG 2.1 is ontwikkeld door het W3C en wordt wereldwijd toegepast.

¹⁵ Link: <http://www.w3.org/TR/UNDERSTANDING-WCAG20/conformance.html#uc-web-page-head>

¹⁶ Link: <https://www.w3.org/TR/WCAG21/#dfn-web-page-s>

Gevonden verbeterpunten voor de invulhulp toegankelijkheidsverklaringen

1. Het lukt niet om met een TAB-toets door de velden te gaan (*browser: Firefox 66.0.5*).
2. De tekst in de toegankelijkheidsverklaring, onder kopje “Feedback en contactgegevens”, dient op basis van HTML-code te worden ingevoegd. Nu is de HTML-code deel van de content.
3. Velden die tezamen een groep vormen in een repeater zijn nu onvoldoende herkenbaar als groep. Dit kan tot verwarring leiden. Suggestie is om een waarneembaar onderscheid aan te brengen.
4. Links in toelichtende tekst (onder het ‘?’-teken) kunnen niet worden gevolgd. Voorbeeld: vraag **Brengt de uitvoering van de hier beschreven maatregel een onevenredige last met zicht mee?** bij stap 5: Afwijkingen.
5. Het veld **Onevenredige last – toelichting** bij stap 5a (onder Afwijkingen) dient pas te verschijnen als het antwoord op de voorgaande vraag **Brengt de uitvoering van de hier beschreven maatregel een onevenredige last met zicht mee?** met ‘ja’ is beantwoord.
6. Het veld **Onevenredige last – toelichting** bij stap 5b (onder Afwijkingen) dient pas te verschijnen als het antwoord op de voorgaande vraag **Brengt de uitvoering van de hier beschreven maatregel voor het niet-technische issue een onevenredige last met zicht mee?** met ‘ja’ is beantwoord.
7. De voorbeeldweergave bij stap 7 (Status) bevat verschillende storende fouten.
8. In de kopjes van de verschillende stappen kan “van 10” worden verwijderd. Het is dubbelop; eronder worden de 10 stappen weergegeven. Bovendien zijn er maar 9 stappen...
9. Kunnen er pagina-nummers aan de pagina’s van deze handleiding worden toegevoegd?
10. In de inleiding eenvoudige uitleg (ook voor personen zonder technische kennis) welke output de invulassistent genereert en hoe een organisatie dit moet verwerken (wie publiceert het op de site? hoe?)
11. Hoe kan je aan de volgende verklaring beginnen als de vorige nog getekend moet worden? Duurt bij deze gemeente ca. 3 weken. Een nieuw account is geen optie! I.v.m. de grote hoeveelheid websites.
12. Er zitten WCAG-issues in de site. Ik zou zeker budget vrijhouden voor een grondige controle door bijvoorbeeld 200ok.nl
13. [voeg verbeterpunt(en) of -suggestie(s) toe]

Worden de opmerkingen hier gelezen en verwerkt?